

Verhaal van de dag

De Amsterdamse filmmaker Jan Jaap Kuiper volgde met zijn camera asielschool De Verrekijker in Katwijk. In de documentaire legt hij niet de nadruk op de vluchtverhalen, maar op het onvoorspelbare en stressvolle leven van kinderen in een asielloosheidscentrum. „Ik wil laten zien dat het gewone Nederlandse kinderen zijn. Ze zijn hier zo geworteld en kunnen dan plotseling worden uitgezet. Dat is voor hen een groot drama.”

‘Juf, gaat het? Ik moet ook bijna huilen’

Alieke Hoogenboom
a.hoogenboom@hollandmedia.combinatie.nl

Katwijk * Juf Maartje pakt een gitaar en begint te zingen. ‘Dag Zishan, wat fijn dat je er was’. De kleuters in de kring zingen met haar mee. Het is de dagelijkse realiteit op asielschool De Verrekijker in Katwijk: klasgenootjes die plotseling niet meer op school verschijnen omdat ze zijn uitgezet. Jan Jaap Kuiper bracht die gebeurtenissen in de documentaire ‘Vergeet mij niet’ in beeld.

„Die momenten hakken er wel in”, zegt Kuiper. „Hoe vaker ik op de school kwam, hoe meer ik het me aantrok. Op een gegeven moment betrapte ik mezelf erop dat als ik het terrein op reed, ik eerst keek of er bij de ingang politie stond.”

De Amsterdamer volgde van herfst 2014 tot en met zomer 2015 het reilen en zeilen op de asielschool aan de Mientlaan. Daarop zitten vluchtelingenkinderen die in het naastgelegen opvangcentrum wonen. Bij aanvang is de sfeer op het schoolplein redelijk rustig, maar kort nadat Kuiper begint met filmen komt de vluchtelingencrisis in een stroomversnelling.

Bussen met nieuwe asielloosheidszoekers arriveren en op het terrein wordt een noodopvang geplaatst. Ook worden de uitgeprocedeerde asielloosheidszoekers die op de gezinslocatie wonen in hoger tempo uitgezet. Het zorgt voor chaos en onzekerheid op De Verrekijker, zowel voor de kinderen als de onderwijzers. Kuiper weet dat goed vast te leggen. Zijn camera draait op de cruciale momenten. Zo schiet juf Maartje vol als ze in de klas praten over een leerling die moest vertrekken. ‘Juf, gaat het?’, vraagt een meisje. ‘Ik moet ook bijna huilen’. Omdat de kinderen geen afscheid van hun vriendje of vriendinnetje kunnen nemen, staan ze er in de klas bij stil. „Op een bord plakken ze de foto van het kind en in de

klas zingen ze met elkaar een lied”, legt Kuiper uit. „Door zo’n ritueel hebben ze een beetje houvast.” Het Vergeet mij niet-bord met de portretten moet tijdens de filmperiode worden vervangen voor een groter exemplaar.

De film zit boordevol emoties die elkaar in korte tijd afwisselen. De woede van een azw-bewoner als hij van de directeur Toon Peters krijgt te horen dat op de school momenteel geen plek is voor zijn kinderen, maar ook het kleine geluk van lachende en spelende koters op het schoolplein.

Kuiper heeft zich verbaasd over hoe slecht dingen vanuit het Centraal orgaan Opvang Asielloosheidszoekers (COA) worden gecoördineerd. „Toon wist heel lang niet hoeveel leerlingen er in het nieuwe schooljaar bij zouden komen. Hij kon daar dus niet op vooruitlopen en moest eerst kinderen weigeren. En dan hoort hij opeens: er komen dertig kinderen. Die werkwijze kwam op mij heel ad hoc over.” Opvallend is dat de filmmaker geen vragen stelt. Hij wilde de ‘uitzonderlijke werkelijkheid’ zonder opsmaak vastleggen. Een onbekend jongetje dat opeens voor het raam van een leslokaal verschijnt en een Syrisch meisje dat huilend het klaslokaal uitloopt als de leerlingen naar een oorlogstent van het Jeugdjournaal kijken.

„Ik maak nooit films met de intentie alleen maar informatie te verstrekken. Een krant of reportage op televisie is daar veel geschikter voor”, vindt Kuiper. „In deze documentaire ben je als kijker ruim een uur lang op de school aanwezig en wordt het invloedbaar wat daar gebeurt. Hoe wordt er les gegeven, welke beslissingen worden genomen, welke gesprekken worden gevoerd? Het is alsof je bij ze aanschuift.” Wanneer het meisje Milena plotseling door de politie is opgehaald, trekken kinderen onderwijzers aan hun mouw om te vertellen wat ze die ochtend hebben gezien. De jonge asielloosheidszoekers zijn niet alleen elkaars klasgenoten, maar ze wo-

Jan Jaap Kuiper: „Als kijker ben je ruim een uur lang op de school aanwezig.”

FOTO THANK EVE

nen ook samen. De paniek is voelbaar op het plein. In een bepaald opzicht is De Verrekijker een gewone basisschool. De vluchtelingen komen 's ochtends aan met een rugzakje met een broodtrommel. Ze krijgen taal- en rekenles. De oudere kinderen leren van juf Jurien over de slavernij en Anne Frank. In november krijgt de school hoog bezoek van Sinterklaas. Maar echt normaal is de school eigenlijk niet. De leerlingen leven met zorgen die een doorsnee kind niet heeft. „Ze zijn vaak getraumatiseerd en hebben veel stress omdat hun toekomst onzeker is”, zegt de Amsterdamer. „Vooral de wat oudere leerlingen zijn zich daar heel bewust van.” Zo kijken ze op de televisie naar het nieuws en voelen de zorgen van hun ouders. „Dat vind ik best heftig.” De leerkrachten en directeur zijn bevlogen en sterk, maar voelen

zich soms ook machteloos en dat is verdrietig om te zien. „Ze kunnen veel voor de kinderen doen, maar op het echte probleem, de mogelijke uitzetting en de onzekerheid waarin de gezinnen leven, hebben ook zij geen grip.” Kuiper heeft de filmperiode als ‘heel bijzonder’ ervaren. „Ik was onderdeel van de school en werd een soort klankbord. In de pauzes dedden docenten en ik ervaringen met elkaar, omdat we hetzelfde meemaakten. Het klinkt stom, maar uiteindelijk raakte ik er zelfs aan gewend dat kinderen opeens niet meer op school verschenen.” De Amsterdamse filmmaker hoopt dat mensen zich door de documentaire meer gaan realiseren wat het effect is van keuzes die de overheid maakt voor asielloosheidszoekers en de docenten op de school. „Sommigen krijgen er al zes jaar les. Ze zijn gewoon Nederlands. Dat wil ik laten zien.”

De kinderen zingen met juf Maartje een afscheidslied in de klas. FOTO THANK EVE

Een onbekend jongetje verschijnt plotseling achter het raam.

FOTO THANK EVE

Movies that Mattersfestival

De documentaire ‘Vergeet mij niet’ van Jan Jaap Kuiper is drie keer te zien op het filmfestival Movies that Matters in Den Haag. Het evenement van 18 tot 26 maart is een initiatief van Amnesty International en richt zich op het thema mensenrechten. De speeldata zijn 19, 20 en 24 maart. Kaarten zijn online te koop. Op de website www.forgetmemovie.nl is een korte voorvertoning van de documentaire te zien. Ook de andere speellocaties verschijnen daar op. ‘Vergeet mij niet’ wordt - hoogstwaarschijnlijk in juni - door de EO uitgezonden op NPO2. De film is een productie van CTM DOCS in co-productie met ThankEve Productions (het bedrijf van Jan Jaap Kuiper en Katja Sokolova) en IKON-Docs.